

Павловська Поліна Сергіївна, ВСП «Житомирський торговельно-економічний фаховий коледж ДТЕУ», 10 клас, Житомирське територіальне відділення МАН України, м. Житомир. Науковий керівник: Панченко Вікторія Сергіївна, кандидат історичних наук, викладач вищої категорії, викладач-методист, голова Центру Науки, голова циклової комісії гуманітарних та природничих дисциплін.

Діалог культур: польська спадщина в просторі сучасної

Житомирщини

Мета проекту: проаналізувати основні напрями взаємодії української та польської культур в історичному та сучасному вимірах, з'ясувати вплив польської культурної спадщини на формування новітнього культурного простору Житомирщини. **Завдання проекту:** дослідити історичні етапи та ключові пам'ятки польської культурної спадщини, визначити роль польських традицій у формуванні сучасного бренду Житомирщини.

Об'єкт: процес взаємодії української та польської культур на теренах Житомирської області в історичній ретроспективі та сучасності. **Предмет:** форми, механізми та результати впливу польської культурної спадщини на архітектурний вигляд, мистецьке середовище та соціокультурний простір сучасної Житомирщини.

Теорія: Житомирщина як частина українського історичного фронтиру має різноманітний національний склад, левову частку якого становлять поляки. Вони почали селитись тут від 1569 р. і завжди відігравали важливу роль у житті краю. Спочатку принесли традиції управління, законодавчі практики, форми землекористування, потім поширили культурні і релігійні впливи через заснування костелів, діяльність народних ансамблів, творчих вечорів інтелігенції, вклад відомих діячів, як-от: Ю. Зарембського, Дж. Конрада, Ю. Крашевського, А. Коженювського Т. Боровського, І. Падеревського, братів Матсьевичів-Мацієвичів, Я. Пурвінського, К. Недзялковського. У імперські та радянські часи поляки зазнали репресій за активну державотворчу позицію. Але у часи незалежної України отримали широкі культурні права, закріплені у чинному законодавстві: ст. 11, 24, 53 Конституції України, ст. 7,10,14 Закону «Про національні меншини (спільноти) України», ст.7 Закону «Про освіту», ст. 5 Рамкової конвенції про захист прав національних меншин. Реалізуюючи їх, створено 15 культурно-освітніх організацій і товариств.

Практика. У дослідженні використані: анкетування, контент-аналіз ЗМІ, моніторинг культурних центрів. Результати засвідчили високу динаміку міжкультурної взаємодії: протягом 2023-2024 рр. польські культурно-освітні осередки Житомирщини відвідали понад 3 500 осіб, з яких 45% — молодь віком до 25 років. Респонденти засвідчили, що знають про історичний зв'язок регіону із польською культурою (88%), а найбільш відомим символом вважають Польське кладовище (80%) і Кафедральний собор св. Софії (60%). Сферами діалогу культур передусім є побут, релігія, народні свята (64%). Аналіз підтвердив, що понад 60% сучасних мистецьких заходів у регіоні мають елементи культурної інтеграції. Однак польська спадщина не є туристичним магнітом, бо її потенціал ще мало розкритий (68%). Для її популяризації слід впроваджувати освітні програми (40%), спільні мистецькі фестивалі (20%), реставрувати пам'ятки (32%).

Висновки. Отже, поляки на Житомирщині мають давню історію розселення та багату культуру, тісно переплетену із корінним етносом. Цей зв'язок усвідомлений населенням і найбільш проявлений у побуті, релігії, місцевій говірці, однак глибинні пласти польського спадку залишаються маловідомими. Це залишає простір для політичних маніпуляцій громадською думкою, штучно збіднює туристичний потенціал і утруднює комунікацію із партнерами. Новизною і особистим вкладом автора стала розробка просвітницького лекторію та маршруту краєзнавчої екскурсії м. Житомир із метою популяризації польської культури, роз'яснення складних моментів спільної історії. Перспективою дослідження є створення інтерактивної мапи Житомирщини із зазначенням культурно-історичних центрів, пам'яток польської меншини краю у співпраці із Обласним туристично-інформаційним центром.